

Mullaerosiooni uuring, 2006. a aruanne

Tellija: Põllumajandusuuringute Keskus

Töö teostaja: Eesti Maaülikooli põllumajandus- ja keskkonnainstituut

Tartu, september 2006. a.

Kokkuvõte

Põllumajandusliku maakasutuse struktuuri uurimiseks erodeeritud muldadel kasutati testalade meetodikat. Uurimuse aluseks valiti kolm valda ehk testala (Valgjärve, Haanja ja Otepää), mille maad asuvad potentsiaalselt erosiooniohtlikus piirkonnas, kus esineb palju kallakulisi alasid. Esmalt tehti põllumajandusliku maa kasutuse analüüs PRIA 2005 aasta andmete põhjal (tabel 1 ja 2) ning seejärel võrreldi reaalselt maakasutatust mullastikukaardi andmetega ning anti hinnang erosiooni võimalikkusele laiendades tulemusi kogu Eesti territooriumile.

Selleks, et välja tuua erodeeritud muldadel paiknevate alade maakasutuse struktuuri jagati maad järgmistesse klassidesse:

- 1) PRIA põllumassiivid (PRIAs deklareeritud põllumaad)
- 2) Põllukultuurid välja arvatud lühiajalised rohumaad
- 3) Lühiajalised rohumaad
- 4) Põllukultuurid kaasa arvatud lühiajalised rohumaad

Iga testvalla kohta on kaardil näidatud oranži värvusega kõik valla deklareeritud põllumassiivid (ka põllumajanduslikust kasutusest välja jäänud alad) või nende osad erodeeritud muldadel (lisad 1-3). Sinisega on toodud erodeeritud muldadel paiknevad põllukultuuride all olevad maad, mis tuvastati ortofotode järgi, siia hulka ei ole arvestatud lühiajalised rohumaad. Lühiajaliste rohumaade hulka loetakse kuni 5 aastat kestvaid rohumaid, tavaliselt on nad aga külvikorra osaks ja kestavad 2 kuni 3 aastat.

Lühiajaliste rohumaade paiknemine erodeeritud muldadel leiti iga testala kohta eraldi, arvestades lühiajalise rohumaa osatähtsust võrreldes põllukultuuride all oleva maaga. Koefitsient leiti põllukultuuride pindala jagamisel lühiajaliste rohumaade pindalaga. Lühiajaliste rohumaade pindala erodeeritud muldadel leiti erodeeritud muldadel paiknevate põllukultuuride all oleva maa pindala jagamisel eespool leitud koefitsiendiga.

Kokkuvõtteks võib öelda, et erodeeritud muldade kasutamine põllukultuuride kasvatamiseks Eestis on väike (7184 ha) moodustades ainult 0,8% kogu põllumajanduslikus kasutuses olevast maast (ligikaudu 850 tuh. ha). Probleem on aktuaalsem erodeeritud muldade valdkonnas – Otepää-Karula piirkonnas ja Haanjas, kus põllukultuuride kasvatamiseks kasutatakse kokku 3320 ha (tabel 3).

Tabel 3. Erodeeritud muldade kasutamine põllumajanduses

Ala	PRIA põllumassiivid E-muldadel, ha	Põllukult. v.a. lühiajal.rohum E-muldadel, ha	Lühiajal.rohum E-muldadel, ha	Põllukultuurid E-muldadel, ha
Valgjärve	2500	250	203	453
Otepää	2506	143	376	519
Haanja	1592	130	137	267
Otepää- Karula vk.	12512	982	1448	2430
Haanja vk.	5306	433	457	890
Eesti	38608	3062	4122	7184

Siin on aga enamuse põllumajanduslikust maast juba viidud rohumaade alla ja seega meetmed mis takistaksid erosiooni, ehk siis põllumaade rohumaade alla viimise toetamise meede ei ole majanduslikult otstarbekas, kuna sihtgrupp on väike. Peale pikaajalise rohumaana kasutamise meetme on võimalik erosiooni kahjulikku mõju võimalik vähendada ka minimeeritud mullaharimist kasutades, mis aitab eelkõige vähendada tehnogeenset erosiooni. Siinjuures aga tuleks arvestada minimeeritud harimisega kaasnevate küsimuste lahendamiseks nagu suurenenud umbrohtumus ja haiguste levik, samuti vastavate masinate hankimine